

אור שבעת הימים

שיעורים בספרי אבות החסידות על פרשת השבוע
ורבנות קודש
מאת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

גליון ט' | פנימי | פרשת וישב תשפ"ד

שיעור בספר
דגל מחנה אפרים
עמ' יד

שיעור בספר
פרי הארץ
עמ' יא

שיעור בספר
מגיד דבריו ליעקב
עמ' ח

שיעור בספר
בעל שם מוב עה"ת
עמ' א

דברות קודש מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א לימי החנוכה - עמ' יט

שיעור בספר בעל שם מוב עה"ת

פרשת וישב

אות א

אלה תולדות יעקב יוסף בן שבע עשרה שנה היה רועה את אחיו בצאן וגו'. רועה היינו מיחד ומחבר ומקשר מלשון אחוה ורעות, ולכך נקרא רועה צאן כלשון רועה על שם שהוא מיחד ומחבר הצאן אל מקום אחד שלא יתפזרו אנה ואנה, וזהו שאמר שהיה מיחד את אחיו היינו כל ישראל וניצוצי השכינה כביכול, הכל היה מעלה ומתקן אותם על ידי יהודים קדושים שעשה, בצאן, קבלתי מזה מאדוני אבי זקני ולה"ה כי צאן הוא יחוד:

(דגל מחנה אפרים פרשת וישב)

יוסף היה מעלה הכל על ידי יהודים

א. אלה תולדות יעקב יוסף בן שבע עשרה שנה היה רועה את אחיו בצאן וגו'. רועה היינו מיחד ומחבר ומקשר, מלשון אחוה ורעות, ולכך נקרא רועה צאן כלשון רועה על שם שהוא מיחד ומחבר הצאן אל מקום אחד שלא יתפזרו אנה ואנה, וזהו שאמר שהיה מיחד את אחיו היינו כל ישראל וניצוצי השכינה כביכול, הכל היה מעלה ומתקן אותם

על ידי יחודים קדושים שעשה, בצאן, קבלתי מזה מאדוני אבי זקני זלח"ה^א כי צאן הוא יחוד, שהרי צ"א הוא יחוד הוי"ה אדנ"י, ויחוד זה נעשה על ידי הדעת הרומז על אות נ' שהוא נ' שערי בינה, וזאת היתה עבודתו של יוסף, בחינת צדיק יסוד עולם, דאחיד שמיא וארעא, שהיה מקשר תמיד הגשמיים עם הרוחניים: (דגל מחנה אפרים פרשת וישב)

אות ג

ואביו שמר את הדבר. הנה המחשבה והדיבור המחשבה קודמת להדיבור והוא המולידה לדיבור, לכן המחשבה נקרא אב והדיבור תולדה, וכדברי קדוש ישראל הבעל שם טוב ז"ל ואביו שמר את הדבר והמחשבה שומרת את הדיבור לכל ידבר רק דיבור הראוי, ודברי פי חכם חן;

(נועם מגדים פרשת משפטים, שלה, תבוא)

יחוד מחשבה ודיבור

ג. ואביו שמר את הדבר. 'דבר' הוא מלשון 'דיבור', כי הנה לגבי המחשבה והדיבור, תמיד המחשבה קודמת להדיבור והוא המולידה לדיבור, לכן המחשבה נקרא אב והדיבור תולדה, וכדברי קדוש ישראל הבעל שם טוב ז"ל ואביו שמר את הדבר והמחשבה שומרת את הדיבור לכל ידבר רק דיבור הראוי, כי המחשבה רומזת על קוב"ה והדיבור על שכינתיה, וכאשר מייחדים הדיבור עם המחשבה מעוררים יחוד עליון של קוב"ה ושכינתיה, ודברי פי חכם חן: (נועם מגדים פרשת משפטים, שלה, תבוא)

^א עיין עוד בספר דגל מחנה אפרים (פרשת ויקרא ד"ה אדם כי יקריב) שכתב וזה לשונו: שמעתי כי צאן הוא יחוד צ"א עם ן' והיינו יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה וכו' עד כאן לשונו.

וראה עוד פורת יוסף (פר' תרומה): ומן הצאן, שעל ידי אדם התחתון הממוצע מחומר וצורה, שעל ידו יתייחד עולם התחתון בעולם העליון ונעשה יחוד וחיבור ב' שמות הוי"ה אדנ"י גימטריא צ"א מן צא"ן, והשפע מושפע משם והוא התפשטות הן. כעין זה שמעתי ממורי זללה"ה, והבן.

^ב כתב בהגהות מקור מים חיים (הערה ג): בספר אור תורה (פרשת וישב) איתא וזה לשונו, ואביו שמר את הדבר, פירוש המחשבה שומר את הדיבור, והוא יחוד עד כאן לשונו, ונראה ברור שעל מאמר זה כיוון הרב נועם מגדים ז"ל מה שהביא בשם הבעש"ט, ונראה שמה שסיים שם והוא יחוד, זה הוא רמז לדברי הרב תולדות יעקב יוסף בשם הבעש"ט ז"ל בענין הכתוב בכוחך עשה, שזהו יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה ליחד המחשבה עם המעשה.

אות ד

בחוז לארץ יש יותר השגה

ד. ויאמר את אחי אנכי מבקש וגו'. ובוזה"ק (ח"א קפ"ד א) ר' יהודה פתח מי יתנך כאח לי יונק שדי אמי אמצאך בחוץ אשקך וגו' (שיר השירים ח/ א) אמצאך בחוץ גו גלותא דאיהו בארעא אחרא וכו' עיין שם, המשכיל על דבר ישכיל בדברי זוה"ק הללו מה שנאמר בשם הבעל שם טוב שבגלותינו בחוץ לארץ יש סויעתא להשגת רוח הקודש הגם שאין השכינה שורה אלא בארץ ישראל³ וכו', עם כל זה יש סויע להשגת רוח הקודש, ואפילו אינו הגון כל כך אין מודקדקין עמו כמו בארץ הקדושה⁴, משל למלך כשהוא בדרך ומוכרח ללון במלון ופונדק שאינו לפי כבוד המלך ביופי ונקיות, אין זה בזיון למלך, כיון שהכל יודעין שהמלך הוא בדרך⁵, והכן הדבר: (אגרא דפרקא סימן קמ"ח)

³ עיין זוה"ק (ח"ב ה'. פ"ב א) דתנינן אין השכינה שורה בחוץ לארץ.

¹ כתב בהגהות מקור מים חיים (הערה ה): זה לשון הרב **תולדות יעקב יוסף** בפרשת עקב קפ"א ע"ג, ובפרט בזמן הזה שהשכינה בגלות שלא מצאה היונה מנוח לכף רגלה, כי מיד בהכין האדם מעשיו לשם שמים בכל דרכיו, מיד נעשה כסא להשכינה שתשרה בו, והוא נקרא יותר מדורות הראשונים שהיו הרבה צדיקים בעולם, מה שאין כן בזמן הזה כי גמר חסיד המתחסד עם קונו (זוהר ח"ג רפ"א ב) ודאי ראוי לאיש לאזור כגבר חלציו לגמול חסד עם השכינה, ואז נעשה כסא אל מדת החסד, כמו בדורו של אברהם שלא היה עזר לשכינה כי אם על ידי אברהם, כך עתה שאין איש שם על לב לעשות עזר וסמך להשכינה בגלות המר הזה כי אם מיעוטא דמיעוטא, השם נפשו בכפו ודאי נעשה כסא אל השכינה במדת החסד, עד כאן לשונו. ועיין בספר **עבודת ישראל** פרשת מסעי בשם הרב המגיד הגדול ממעזריטש בביאור כל רודפיה השיגוה בין המצרים (איכה א', ג') שביאר גם כן על דרך זה, ונראה שכל זה הוא מתורת רבינו הבעל שם טוב.

² ואיתא **בכתר שם טוב** (ח"ב דף ה' ע"ב): נאמר (ישעיה נ"ה, ו') דרשו ה' בהמצאו קראוהו בהיותו קרוב, ואמרו רבותינו ז"ל (יבמות ק"ה א) שזה קאי על עשרת ימי תשובה, ופעם נאמר (דברים ד', כ"ט) ובקשתם משם את ה' אלהיך ומצאת כי תדרשנו, וכמו שכתוב (שם, ז') אשר לו אלהים קרובים אליו כה' אלהינו בכל קראינו אליו, הפירוש הוא דהנה היום בזמן הגלות הוא בנקל להיות נענה בתפילה ולהשיג רוח הקודש יותר מבזמן הבית, כמשל המלך כשהוא בבית מלכותו אי אפשר להתקרב אליו כל כך כמו כשהוא בדרך, שאז יוכל להתקרב אליו כל מי שרוצה, אפילו בן כפר שאינו הגון לבוא לפניו ולדבר עמו, כך היום בגלות, כשהאדם מחשב בדביקות ה' יתברך ברוך הוא, אזי שורה עמו ושוכן אצלו, בכך ראוי לאדם שירחק עצמו מן התאוות ומחשבות זרות בכדי שלא יפרד ממנו יתברך, רק יעשה כל מעשיו לשמו יתברך שמו. וזהו הרחק משכן רע (אבות א', ז') רצה לומר ממי ששוכן אצלך הרחק את הרע.

ואיתא מזקה"ק מקאמארנא זי"ע שהסמרא אהרא יש לה שליטה בירושלים ועל כן צריך זהירות גדולה למי שגר בירושלים עיה"ק, והכוונה על העיר העתיקה, וזהו בפרשות, אבל גם בכללות יש שליטה בכל ארץ ישראל מאחר והיה שם אור גדול ומרובה ולאחר שגלינו מארצינו יש יניקה כמו בכל רשימו שנשאר מהקדושה, ולכן יש שליטת הסמ"א באר"י וההסתר מתגבר, וכך הוא בהוש שהעלאת התפילות בארץ ישראל קשה יותר מבהוץ לארץ. ומצד שני, כיון שיש רשימו דקדושה זוכין בארץ ישראל שתהיה שכינה מדברת מתוך גרונו.

אות ה

נשמות תנאים מחמת צניעות הנשים

ה. כי כסתה פניה. ודרשו רבותינו ז"ל (פוטח י' ב) שכסתה פניה בבית המיה שהיתה צנועה עיין שם ברש"י, וכשהיה הבעל שם טוב בסממבול ראה יונגע לייט שהיה להם נשמת תנאים ואמר שזה מגודל צניעות הנשים: (מדרש פינחס החדש אות כ"ח)

והביאור הוא, שמאחר והיתה מחשבתם טהורה ועיניהם שמורות, שהרי הנשים הלכו בצניעות, לכן היו יכולים להמשיך נשמות גבוהות וטהורות יותר. כי הכח הרוחני של האדם תלוי בשמירת הושויו.

אות ו

יוסף העלה את התפארת של הקליפה לתפארת העליון

ו. ויבוא הביתה לעשות מלאכתו. ואמרו רבותינו ז"ל (פוטח ל"ז ב) שראה דיוקנו של אביו, פירוש לפי שידוע שאשת פוטיפר היתה מתפארת לפניו עד מאוד וכו' בדאיתא במדרש (תנחומא וישב ה) כלים שלבשה כשהרית לא לבשה אותם בחצי היום, ובחצי היום לא לבשה בין הערבים, בגדים שלבשה בצפרא לא לבשה כרמשא, כדי לפתותו, ויוסף הצדיק לא היה הפיץ בהתפארות זו, אבל היה הפיץ והתלהב מהתפארות זו לתפארת

¹ ושאלתי פעם את הרה"צ רבי יעקב מאיר שכטר שליט"א אודות ענין זה, ולא ענה על כך, ואמר שצריך להיות להיפך מחמת טומאת ארץ העמים השורה בחוץ לארץ.

¹ ראה היכל הברכה (דברים דף קסט ע"א).

העליון, שהוא דיוקנו של אביו, תפארת ישראל¹. וזהו זינס ויצא החוצה/ שנס מתפארת זו הגשמיית להתלהב לנס החוצה לעולם הזה, והתרבק בתפארת העליון: (אור תורה פרשת ויצא ד"ה ורחל באה)

ואיתא בספר אור המאיר בשם הבעש"ט על ושתי המלכה שהיתה בחינת מלכות דקליפה, לעומת אסתר המלכה שהיתה בחינת מלכות דקדושה. והרי ידוע שהקליפה אין בה כלום והיא רק לבוש המסתיר על הקדושה. ולכן כאשר ציוה אחשוורוש להביא את ושתי בלא בגדים לא באה, כי אין לה שום מציאות בלי לבושים.

וכן היה אצל יוסף הצדיק שראה את אשת פוטיפר מחליפה תמיד את לבושיה, והעלה התפארות זו להתפארות האמתית שהיא תפארת ה', ולא נדבק בקליפה החיצונית אלא באור הפנימי של התפארת.

אות ז

ויאמרו אליו חלום חלמנו ופותר אין אותו וגו'. קבלה ממורי נר"ו (הוא רבינו הבעל שם טוב זכותו יגן עלינו) לבטל חלום רע, יכוון ליחד יבק שהם שלושה שמות, במקוה, כוה, קרקע המקוה שהוא עומד עליה הוא אדנ"י, והאדם עצמו הוא הוי"ה, והמים כשמוכל וכאין על ראשו ומכסין הראש שבו המוחין הרי אהיה הרי בנימטריא יבק, וגם לבוון אלד גימטריא אנלא, כלול במקורו אהיה כוה אאהלידה, וזה טוב בראש השנה ובהושענא רבה:

(סידור ר' שבתי ז"ל דף מ"ד)

המתקת חלום רע

ז. ויאמרו אליו חלום חלמנו ופותר אין אותו וגו'. קבלה ממורי נר"ו (הוא רבינו הבעל שם טוב זכותו יגן עלינו) לבטל חלום רע או כל מקרה של דין, יכוון ליחד יבק שהם שלושה שמות אהי"ה הוי"ה אדנ"י, במקוה, כוה, קרקע המקוה שהוא עומד עליה הוא אדנ"י שהוא עולם העשייה התחתונה מכולם, הנקראת מלכות ששם אדנותו יתברך, והאדם עצמו הוא כנגד שם הוי"ה, כי שם הוי"ה במילוי אלפ"ן, כוה: יו"ד ה"א וא"ו ה"א, עולה

¹ גם בגשמיות היה יעקב מפואר מאוד, כדאיתא (בבא מציעא פד). שופריה דיעקב אבינו מעין שופריה דאדם הראשון, כי מאחר שהיה שלימות האדם, אזי גם בחיצוניות התבטאה שלימות זו שהיה מושלם בכל אבריו ונאה בכל פרטי קומתו.

מ"ה, כמנין אדם. והמים כשטובל ובאין על ראשו ומכסין הראש שבו המוחין, הרי אהיה¹⁰ הרומז על הרצון שבמות, כאדם המגלה את רצונו ואומר 'אהיה כך וכך'. הרי שלושה שמות אלו אדנ"י הוי"ה אהי"ה בנימטריא יבק. וגם לכוון אלד שהוא אחד מע"ב שמות, גימטריא אנלא, כלול במקורו אהיה, כי משמעות השם 'אלד' פירושה שהולך להוליד, וזהו גם שם 'אהי"ה' שפירושו 'אנא זמין לאולדא"¹¹, והשילוב של אהי"ה עם אל"ד הוא כזה אאהלידה, וזה טוב לכוין בראש השנה ובהושענא רבה שאז צריך לתקן את הדינים: (בסידור ר' שבת ז"ל דף מ"ד)

והנה המתקה זו מיירי בכל דין, כי המקוה ממתיק הכל בפרט כשמכוונים בפרטות על הדבר הנרצה¹², וענין המתקת חלום רע הנזכר כאן בדברי הבעש"ט, הוא משום שהלום גימטריא פ"ד, והוא מספר אהי"ה אדנ"י עם הכולל, והאדם עצמו שיש לו חלום הוא כנגד שם הוי"ה, ולכן יש לזה שייכות להמתקה זו, כי שם אדנ"י רומז על התגלות החלום בפועל בכחינת מעשה ומעלים אותו לשורשו בשם אהי"ה ששם נמתק הכל.

¹⁰ ושם אהי"ה במילויי ההי"ן, כזה: אל"ף ה"ה יו"ד ה"ה, עולה קנ"א, כמנין מקוה. והכוונה הכללית ששם הוי"ה הרומז על מידות ההנהגה הנקראות ז"א, עולין ומתבטלים בתוך שם אהי"ה הרומז על אימא עלילאה, ושם נמצא בבחינת עיבור, וכל הדינים מתבטלים כי אימא היא מקור הדין, דמינה דינים מתערין, והדין מתבטל תמיד בשורשו.

¹¹ ראה דרכי צדק (אות נ"ב דף י"ג ע"ב): שם אלד הוא טוב ליולדות, כשיודע הפנימיות של השם, שאות א' רומז לחכמה ובינה ואות ל' לשלושה קוים ואות ד' רומז לשכינה, ויכוון להמשיך מלמעלה למטה ויעיל.

¹² כדאיתא בזוה"ק (אחרי מות סה:): אימא עלאה אתעברת וזמינא לאולדא, ואמר 'אשר אהיה' זמינא לאולדא ולתקנא כלא.

¹³ ראה קדושת לוי (מסכת אבות בסופו): כוונת המקוה מהבעל שם טוב זצלה"ה כו' ויכנס אחר זה למקוה, ויכוון בהיותו במקוה, כי שם אדנ"י ומלכות הוא סוד הדיבור, ושם הוי"ה הוא זעיר אנפין סוד הקול, ושם אהי"ה סוד המחשבה, ובמקוה, הגג של המקוה נגד שם אהי"ה וארבע רוחות של המקוה נגד ארבע אותיות של הוי"ה ברוך הוא, וקרקע המקוה נגד שם אדנ"י ושלושה שמות אלו בגימטריא יב"ק הוא ראשי תיבות יחוד ברכה קדושה, ויכוון לבו לבקש מאת הקדוש ברוך הוא שיכנס לקבל הקדושה והטהרה למחשבתו ולקולו ולדיבורו.

ואם יכוון כוונות הנ"ל, אף אם שבע יפול הצדיק ארצה, יקום, אף אם ירד שבע מעלות אחרונות, ירפאהו ה', ויכרות עמו ברית חדשה אשר לא תופר, ואז יאיר על נשמתו קומה הרוחנית, קומה אותיות מקוה, ויאמר פסוק מקוה ישראל ה' (ירמיה י"ז, י"ג) מושיעו בעת צרה (שם י"ד, ח'). ויכוון הראשי תיבות מי ים, עד כאן מצאתי.

אות ח

מן הדינים בעצמם צומחת הישועה

ח. כמדורש (תנחומא וישב ט') אמר רבי יהושע בן לוי בא וראה שלא כמדת הקדוש ברוך הוא מדת בשר ודם, מדת בשר ודם מכח באיזמל ומרפא ברטיה, והקב"ה כמה שהוא מכח הוא מרפא וכו', נודע דברי הבעל שם טוב ז"ל על הפסוק (ירמיה ל', ז) ועת צרה הוא ליעקב וממנה יושע כי מן הדינים בעצמם צומח ישועה²⁷: (בית ישראל זדיטשוב פרשת וישב)

---

²⁷ ראה לקמן בפרשת יתרו (כוונת מזמור הודו לבעש"ט): ויצעקו אל ה' בצר להם ממצוקותיהם יצילים. רצה לומר אלו ניצוצות צעקו לה', מכח שיש להם צער ופחד גדול בקליפה, וכשבא שבת קודש, נתהפך להם האבל ליום טוב, ואפלה לאור גדול, מצרה ממש שהוא דין, נעשה שמחה שהוא רחמים, וזהו ממש היפוך הדין לרחמים, והבן. וזה שאמר ממצוקותיהם ממש נעשה הצלה, וזהו יצילים. וזהו סוד ועת צרה היא ליעקב וממנה יושע (ירמיה ל', ז) ממנו ממש נעשה ישועה, וזהו סוד זדונות נעשו לו כזכויות (יומא פ"ו ב).

שיעור בספה"ק
מגיד דבריו ליעקב
 להמגיד ממעזריטש

אות יד

האדם מעורר את ההנהגה העליונה

במצרים נתגלה עולם המחשבה לישראל, והיינו שחשב בצער ישראל שהם במצרים, ומחמת המחשבה שהוא עולם הבינה נפלו כל הקליפות.

ענין זה מבואר לפי המהלך של המגיד שאנו כביכול יוצרים אצל הכורא ית' את המושג מחשבה או המושג אהבה ויראה, שעל ידי שהאדם מתלבש ביראה, הוא מעורר למעלה את הרוחניות של היראה ויוצר את עולם היראה. כי קודם לכן לא היה שייך להוכיח ענין יראה בעליונים מאחר שהכל פשוט בלי סוף ובלי הגדרה.

וכן הוא לענין הכתוב (שמות ב, כה) 'זירא אלהים את בני ישראל וידע אלהים, שעל ידי שצעקו בני ישראל אל ה' מתוך צערם, נתעורר למעלה ידיעה על הצער של ישראל. והיינו שקודם לכן לא היה צער בעליונים, ורק לאחר שהודיעו ישראל את צערם, נתעורר מחשבה על צערם, כי הכל מתעורר מלמטה, על דרך הכתוב (בראשית יח, כא) 'ארדה נא ואראה הכצעתה הבאה אלי עשו כלה ואם לא אדעה'.

וזהו כלל גדול, שהכל הולך אחר החושב, ויתכן שיש שני בני אדם במצב אחד, אצל הראשון נדמה מצב זה כגן עדן ואצל השני נדמה כגיהנום, והכל תלוי במחשבה.

וכן אצל בני ישראל בהיותם משועבדים בארץ מצרים, אצל רבים מהם נחשב כאילו הם עסוקים במלאכתם ולא הבינו שהם בצרה ובגלות, וכמו שאמרו (במדבר יא, ה) 'זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים חנם את הקשואים ואת האבטיחים ואת החציר ואת הכצלים ואת השומים', וכאשר הבינו שהם בצער ובגלות ע"י משה רבינו שפקח את עיניהם, נתעורר כנגדם מלמעלה ג"כ ידיעה שהם בצער, והא גופא היא ישועתם.

וכאשר נתעורר למעלה בחינת 'בינה' דהיינו שכביכול הבין הקב"ה שישראל בצער, נפלו ונדהו כל הקליפות והתבטלו ע"י המכות שבאו בהמשך. וזהו עומק גדול שלא נמצא כמותו.

[וזה בחינת] ברכתא דרב המנונא פבא, קב"ה יפקח עיניו עליך, ר"ל כיון שהקב"ה הושב בו, אז האדם בעולם הבינה דהיינו שהקב"ה מתבונן בו, ושם בעולם הבינה היא עולם החירות שמעל הגבלת הדין והצמצום ונמצא שם כל וותרנות וכל טוב.

השפעת חכמה ובינה על ידי שמות הקדושים הוי"ה אדנ"י

ובענין זה של אבא ואמא, יש להוסיף מה דאיתא בזוהר, הקב"ה כעס על ישראל ותרין אותן, פי' וגירש אותם, ואמא הטיב עמהם. והכוונה שבגלות אינו מתגלה מדת הוי"ה רק מדת אדנ"י, כי שם הוי"ה הקדוש ממציא ומהווה דברים חדשים, כמו רשב"י שאמר 'בקעה בקעה התמלאי דיגרי זהב' וזה התמלא עם דיגרים שהיו מציאות והוויה חדשה". אבל שם הקדוש אדנ"י הוא הנהגה המלוכשת בדרך הטבע, כמשל הנם שהיה בימי אסתר היה על פי דרך הטבע שאחשורוש נשא אותה, ומכח זה נתלה המן. כי מוחמת שאנו בגלות אין אנו ראויים שיתגלה מדת הוי"ה, דהיינו שיעשה לנו הנם הוי"ה לדרך הטבע, רק על ידי מדת אדנ"י שהוא בתוך העולמות ומחיה אותם, דהיינו גם ע"פ דרך הטבע היה. דהיינו החכמה הנקרא אבא שהוא אות י' דשם הוי"ה מקשרת כל העולמות ע"י וא"ו דאות הוי"ה שהוא רחמנות¹⁷, אבל ה' ראשונה שהיא בינה הנקראת אימא 'מקבלת' מהחכמה, וכן אות אחרונה שהיא המלכות 'מקבלת' מאות ו'.

¹⁷ ויש לציין מה שכתב בספר שיח שרפי קודש (ח"ב אות כ"ט) בזה"ל: ויאמר שלום לכם אל תיראו, אלהיכם ואלהי אביכם נתן לכם מטמון באמתחותיכם וכו' (בראשית מ"ג כג). הרבי רבי בונם מפרשיסחא זצ"ל זי"ע אמר, העולם אומרים, שאין משליכין ממון לאדם מן השמים. ואינו כן. שגם מעות בעין, משליכין מן השמים. שכן נמצא מפורש בתורה, ואלקי אביכם נתן לכם וגו'. וכי ח"ו שוטים היו השבטים להאמין שהשי"ת השליך צרור כספם מן השמים באמתחותיהם, אלא בודאי שגם משליכין מן השמים ממון. שהשי"ת הוא כל יכול. עכ"ד.

ויש לעיין ממה שאמרו חז"ל (שבת נג:): תדע, דמתרחש ניסא ולא אברו מזוני. ופירש רש"י: ולא איברו מזוני - ואין גם זה רגיל שיבראו מזונות לצדיקים בביתם, שימצאו חטיין גדלין באוצרותיהן.

¹⁸ 'רחמנות' הוא מלשון 'רחימו' 'רחימאי' דהיינו אהבה וידידות, כמו שמתפללים 'למרחם יתי' דהיינו לאהוב אותי. והנהגת הרחמנות היא הנהגת ידידות, על דרך 'ידיד נפש אב הרחמן'.

וזהו 'מה ה' אלהיך שואל מעמך כי אם ליראה את ה', פירוש, דבתקונים איתא, כל האותיות הם פנים כנגד אחר מפני שבושים זה מזה, הואיל וכולם מקבלים זה מזה, ב' מאלף וכן כולם. וזהו הפירוש 'א'ת' הם אותיות מאלף ועד תיו. כמו שהם מתיראים ובושים זה מזה¹⁰ כך אתה צריך לבוש ולהכלם ולא להרים ראש נגד מדריגות שעליך. וזהו 'כי אם ליראה את', כלומר, צריך לפחד וליבוש מהשוי'ת כמו האותיות הקדושות מא' עד ת', והיינו יראה של ביטול ובושה מרוממות הבורא ית'.

ישראל נקראו 'שונים', כמו שדרשו חז"ל (שבת ל): אל תקרי שושנים אלא ששונים, שמ"ם שתומה הוא רבוע, והוא מורה שאינם משיגים בה. אבל הסמך הוא שמושיגים, והוא עגול, הוא מורה שנתגלה במהשבה ומסבבים את ההשכלה הזאת בשכלם. וזהו עגולא בנו רבוע שנוכר בזוהר בהקדמה, דהיינו שמושג מקיף את הבלתי המושג, וזהו 'שונים' מ"ם שתומה ממשיך באות וא"ו דרך ג' קוי שוי"ן הרומזת על השפעה מלמעלה למטה כדאיתא פעמים רבות מהמגיד, לנר"ן שהיא מלכות, וגם בינה שהיא הספירה החמישית הנרמזת באות ה' עד נר"ן אתפשטת, ה' פעמים י' הוא נר"ן:

¹⁰ כמאמרם (שבת קד). גימ"ל דל"ת - גמול דלים, מאי טעמא פשוטה כרעיה דגימ"ל לגבי דל"ת - שכן דרכו של גומל חסדים לרוץ אחר דלים. ומאי טעמא פשוטה כרעיה דדל"ת לגבי גימ"ל - דלימציה ליה נפשיה. ומאי טעמא מהדר אפיה דדל"ת מגימ"ל - דליתן ליה ביצנעה, כי היכי דלא ליכסיף מיניה.

וכן מובא בתוס' (קידושין ל"ו ע"ב ד"ה כל מצוה) בשם הירושלמי דהאי מאן דאכיל מחבריה בהית לאסתכולי ביה.

שיעור בספה"ק
פרי הארץ

פרשת וישב

שבת שלפני הנוכה:

שאלתא האבעיא (שבת כג ע"א) אם הדלקה עושה מצוה או הנחה, ופשיטנא ממאמר הש"ס הרש שומח וקטן שהדליקו לא עשה ולא כלום שמע מינה הדלקה [עושה מצוה]:

פתח הרב: בפרש"י ד"ל (לו, ב) על 'וישב' ביקש יעקב לישב בשלוח קפין עליו רוגזו של יוסף, צדיקים מבקשים לישב בשלוח אמר הקב"ה לא דיין לצדיקים מה שמתוקן להם לעולם הבא, אלא שמבקשים לישב בשלוח בעולם הזה וכו', ומקורו הוא בב"ר (פר, א). עוד אמרו שם (שם, ג) אחר שראה יעקב כל אלופי עשו שלמעלה לבן 'וישב יעקב' עיי"ש.

הענין הוא עפ"י מאמר הז"ל (אבות ד, טז) התקן עצמך בפרוזדור כדי שתכנס לטרקלין. ומבואר בספר מוסר על לשון 'כדי' ולא אמר 'זהכנס' בדרך העולם, והמשל שהביא שמתקנים עצמם בחוץ ונכנסים לפנים, לכן אמר בלשון 'כדי שתכנס' לומר שאין הנמשל דומה בדומה למשל בכל מילי, שאפילו אם יתקן אדם עצמו בעה"ז, כולי האי ואולי שיכנס לעולם הבא, שלא יהיה צדיק בעיניו שבוודאי יכנס, ולכן לא אמר 'זהכנס', אלא כל הכנותיו שיתקן עצמו בעולם הזה יהיה בעיניו על צד הספק, אולי יכנס. וזהו התקן עצמך בפרוזדור 'כדי שתכנס' אולי יכניסו אותך:

והרב פירש בענין אחר לשון 'כדי', שהענין הוא ידוע להיות אדם מישראל הוא חלק אלה ממעל (איוב לא, ב) ממש, ובאפשרו להתייחד אחרות גמור עמו ית' בלי שום הפסק ומסך מבדיל. אם אמנם לא מחשבותינו מחשבותיו ולא דרכינו דרכיו, אבל על פי התורה והמצות בהכניס האדם עצמו וכל מעיינו בו, בכל לבבו ונפשו ומאודו בחפיצה השיקה

ודביקה, כמאמר (ב"ר פ, ו) מפרשתו של אותו רשע דהיינו שכם בן חמור שרצה להינשא לדינה בת יעקב, אתה למד עבודתו ית', שנאמר עליו 'חפץ בבת יעקב', 'חשקה נפשו בבתכם', 'ותרבך נפשו בדינה'. והדביקות היה בנפשו ומאודו היינו ממונו, כמו שנאמר (בראשית לד, יב) 'הרבו עלי מאד מחר ומתן' וכן הפקיר נפשו על המילה (שם שם, יט). מפני שכל הרגשותיו של אדם בצער גוף או נפש הוא מפני ההתקשרות ואחדות שיש לו עם הדבר הזה. דרך משל כשנוקף [-נפצע ומוציא דם] אצבעו למטה, מרגיש כל הגוף, לחיטו אחד עם כל האיברים שבגוף. וכן בצער הנפש מאיזה מדה מרגישה כל הנפש את הצער מפני התקשרותו בה. משא"כ כשהאדם מקשר כל עצמו למקום אחד בדביקות ואחדות גמור הרי הוא נפסק מן ההתקשרות הראשון שהיה לו בגוף או מדות הנפש, לכן אינו מרגיש בכל מה שנעשה עמו במקום התקשרותו בראשונה¹⁷, מפני שכבר נפסק ממנו מפני דביקות האחרון, לכן אפשרות ההפקרות נפשו וכל מאודו שלא לקבל שום צער מפני דביקות דבר שנכנס בה להרע או להטיב:

והנה כשנכנס אדם עם כל עצמו בדבר קדושה, איזה מצוה או תורה ותפילה בדביקות גמור, עד התפשטות התקשרותו הראשון שבחומריות שלא להרגיש בהם כלל, הוא הנקרא (ע"פ זכרי' ג, ד) 'חסירו מלבושים הצואים והלבושו מהלצות', שהנה הוא מתלבש עתה ברוח קדושה. וכשמתלבש בתיבות התורה ותפילה נקרא (בראשית ז, א) 'בא אתה וכל ביתך אל התיבה', שנכנס עם כל עצמו בה, וכן כשמתלבש במצות שבת או הנוכה ומכניס כל מעייניו בה עם כל עצמו כבטול שארי הרגשותיו הראשונים נקרא אחדות גמור עמו יתברך, כי מלבושי המצות המקיפים וסובבים אותו והוא בתוכם, מתייחד עמו יתברך בלי שום הפסק, כמאמר (רות ג, ט) 'זפרשת כנפיך על אמתך' שהמלבוש הוא המיוחד, שאם נותן לך את המלבוש שלו - אתה מתייחד עמו ונעשה חלק ממנו. ואחרי שהתורה והמצות הם אלהות ממש כידוע (עיין זהר ח"א כד. וה"ג רבה ע"ב), וכאשר

¹⁷ וכן איתא בפרי הארץ (פרשת כי תשא): ענין הדביקות פירושו הוא שלא יהא שום מפסיק אז אפשרות יכולת הדביקות, כמשל מהבעל שם טוב שבלתי אפשרית התיבור מחתיכות כסף אחת אל אחת ע"י הדבק כי אם כשגוררין מן עצמות הכסף במקום הדביקה אז מתאחד יפה אומר לדבק טוב (ישעיה מא, ז) ונעשה לאחד, משא"כ כשיש איזה חלודה או שום מפסיק בלתי אפשרות להתחבר. וזהו (משלי ב, ד) אם תבקשנה כספך עד"ז הוא הדביקות אליו ית' שצריך לגרום מעצמותו שלא יהיה עליו שום חלודה ומסך המבדיל כי אם עצמותו אז יכולת הדביקות, וכל זמן אחיזתו בשום דבר אחר אינו דבק, כידוע שענין הדביקות בגשמית הוא התענוג ועוצם התענוג אינו מניח השוטטות מחשבתו בשום דבר ומחשבתו פנויה באותו הדבר, וכן כל דבר תענוג יש לך אדם שממונו חביב עליו כל מחשבתו שם וכן בכל דבר ודבר.

מתלבש איתם על ידי שמקיים אותם, אזי מתייחד על ידם עמו יתברך בהכנסו בתוכם, וטרעם מעין עולם הבא:

וזהו (מוסף לשבת) 'שועמיה חיים זכו' שאי אפשר להדבק בחיים ואור העליון בעולם הבא אם לא בטעימתו את תענוג הדביקות בעולם הזה, מה שאין כן מעשה תורה ומצות אנשים מלומדה בלי שום דביקות שאינו זוכה לתענוג בעולם הבא. ולכן יש לבנות לעצמו קשר של קיימא עם הכורא ית' על ידי המצוות, ולמצוא בהם את תענוג הדביקות, כדי שיוכל לזכות בהם בחלקו לעולם הבא, אלא שכאן בעולם יש מפריעים ומעכבים את אור התענוג, ושם בעולם הבא מתבטלים כל המפריעים, אבל לא מקבלים שם מוחין חדשים, כי האדם הוא המוחין שלו, ובאם מקבל מוחין חדשים אין זה אותו אדם¹⁷, אלא האדם עצמו מקבל שכר ומתענג בטרקלין לעולם הבא על מעשה מצוותיו - כפי שהתענג עליהם בפרוזדור בעולם הזה¹⁸. וזהו 'התקן עצמך בפרוזדור בעולם הזה' בתורה ומצות, 'כדי שתכנס' פירוש שתקיים המצוות באופן של תענוג, כדי שתכנס בהם שהוא העולם הבא וטרקלין, ולא לעשות מצות אנשים מלומדה. אבל בכדי להיות אהדות גמור עמו יתברך צריך לצאת מן המדות כלל הנקראים מלבושים כמאמר (ויקרא ו, ג) 'מדו בד קדש ילבש'. ולבא למעלה מן המדות על ידי האותיות צרופי המדות עצמם, כפי המהלך של הבעש"ט והמגיד, שהכל צירופי אותיות, וכאשר מתדבק באותיות, יוצא מההנבלה של המידות ומתעלה לעצם האלוקות המלוכש באותיות שהוא מעל כל ההנבלות:

המשך יבוא בעה"י

¹⁷ על דרך אמרם (פסחים קיג:): 'טוביה חטא וזיגוד מינגד', שצריך לגמול שכר ועונש לאותו אדם ולא לאדם אחר.

¹⁸ וכן אם כבול האדם לתאוות העולם כמו קנאה תאוה וכבוד, ולמעלה חסרות לו תאוות אלו, הרי זה גיהנום עבורו. וכן בעוה"ז אם משתוקק להבלי העולם שאינם בהשגתו, הרי הוא בגיהנום.

שיעור בספח"ק
דגל מחנה אפרים

פרשת וישב

יעקב דר במקום שנשאר רשימו מעבודת יצחק אביו

וישב יעקב בארץ מגורי אביו בארץ כנען (לז, א). יש לפרש בזה כי ידוע במקום שיש השראת השכינה שם, אף שאחר כך נסתלק, נשאר רושם הקדושה לעולם, ובכתבי הארז"ל זה נקרא 'רשימו' שהעולם כולו היא רק רשימו מהאור האין סוף שנשאר בחלל הפנוי³.

הוא שאמר הכתוב 'וישב יעקב בארץ מגורי אביו' היינו באותו ארץ שהיה אביו עושה שם יחודים, וזהו 'מגורי' לשון אסיפה ויחוד, כמו 'מגורח מליאה פירות' נקרא על שם ששם נאסף ביחד התבואה אל מקום אחד⁴. והוא שרימזו כאן על היחודים קדושים שעשה יצחק באותו מקום, ובודאי נשאר שם רשימא קדישא, ולכך ישב יעקב שם כי המקום גורם, מצוה גוררת מצוה וקדושה גוררת קדושה, וכמו שכתבו אנשי אמת יראי ה' על פסוק (תהלים א', א') 'ובמושב לצים לא ישב' כי המקום גורם חס ושלום ולכן נקרא 'מושב לצים' עיין שם, וכל שכן במקום שהיה קדושה שהיא תופסת מקומה כי מדה טובה מרובה (פנהדרין ק' א) וגוררת תהנה ובקשה ותפילה ויחוד, והדבר הזה הוא נוהג תמיד בכל אדם ובכל זמן:

³ כי בתחילה היה האור אין סוף ממלא את הכל ואח"כ נעשה חלל פנוי ונשאר שם רק רשימו מהאור אין סוף, כי לא שייך הסתלקות מוחלטת של אור אלוקי.

⁴ יש מחלוקת בין רבותינו הראשונים האם שורש מילה היא ב' אותיות או שלושה, ורש"י סובר שהשורש יכול להיות ב' אותיות כגון 'גר', אמנם רוב המדקדקים נוקטים שהשורש הוא ג' אותיות, ולפי זה יש לעיין בתיבת 'מגורי' שלכאורה שורש המילה היא 'גר' או 'מגר'.

וסיפר זקה"ק מקאמאראנא זי"ע, שכאשר היה אברך צעיר עמד במקום אחד ועשה יהודים, וכאשר דודו ורבו רבי צבי הירש מוידויטשוב עבר שם, שאל מי עשה יהודים במקום זה, והבין שזה תלמידו הצעיר והראה לו פנים שוחקות ונהנה מעבודתו.

דחיית השעיר בכוחו של יצחק ויעקב

או יאמר 'וישב יעקב בארץ מגורי אביו'. ולהבין אומרו 'מגורי' לשון רבים, יש לומר על דרך הסוד כי ידוע בכוונת מוסף יום הכפורים לדחוף בשתי ידים את השעיר ויכוון כי שתי פעמים אלהים עם הנקודות עולה השמן, ושתי פעמים יעקב גם כן גימטריא השמן, וזה הוא מול זה, והוא דוחפו על ידי זה והיינו עם שתי פעמים אלהים כנ"ל.

וזה יש לומר שרימזה התורה הקדושה אחר הסיפור שהזכיר עשו ואת אלופיו ובניו, ועשו ושעיר הרומז על השעיר לעזאזל נתהוו אחד, אחר כך רמזה התורה הקדושה אף על פי שרבים הם כוחותיו אל תאמר איכה אוכל להורישם, לכך אמר הכתוב 'וישב יעקב בארץ מגורי אביו', 'מגורי' לשון פחד ויראה שהוא פחד יצחק.

וזהו 'מגורי' לשון רבים לרמוז על שתי פעמים אלהים שהוא גבורה ופחד יצחק, ושתי פעמים יעקב בזה דוחין את עשו ושעיר ואלופיו וכל כוחותיו ואין שטן ואין פגע רע. וזהו 'וישב יעקב' כמו 'וישב אותם אברם' (בראשית ט"ו, י"א) שנאמר כברית בית הבתרים, ופירש רש"י: וישב - לשון נשיכה והפרחה. היינו שבזה השיב והסיר את הקליפות עשו וכל כוחות הקליפות והכל נכנעים תחת הקדושה והבן זה היטב:

יעקב אבינו ממתיק את הדין של יצחק

או יאמר 'וישב יעקב בארץ מגורי אביו', על דרך שנזכר בזוה"ק שיעקב אבינו מבסם וממתיק את הגבורות של פחד יצחק, וזה יש לומר שמרמז הפסוק 'וישב יעקב' היינו שנתיישב ונתבסם, 'בארץ' היינו אמת, על דרך 'אמת מארץ תצמח' (תהלים פ"ה, י"ב) 'מגורי אביו' היינו פחד יצחק אביו, היה הוא במדתו מדת אמת שהיא מידת התפארת הממוזגת ומכרעת בין החסד לגבורה, מבסם אותו וממתיקו, והבן:

היהודים הם מצד אבא ולא מצד אימא

או יאמר על דרך דאיתא בזה"ק (ח"ג ק' ב) שלח רבי אבא לרבי שמעון איזה הוא רזא דיהודא - מהו מוד היהוד, שלח ליה 'אמנם אהתי בת אבי אך לא בת אמי' (בראשית כ', י"ב) שהיהודים הם מרזא דאבא ולא מאימא. כנודע מזה"ק מקאמארנא שלצורך עשיית יהודים צריך להתדבק באור של חיה שהיא בחינת חכמה הנקרא אבא. ולכך ביום הכפורים שהוא יסוד אימא אסור ביחוד, כי לפי האריז"ל יש נסירה בעשרת ימי תשובה, שפרצוף נוק' ננסרת מו"א, ואח"כ ביום הכיפורים עולה נוק' לאימא עילאה ושם נעשה החותם כנעילה ביסוד דאימא. וזהו שאמר 'מגורי' פירוש יהודים שהוא לשון 'מגורה' דהיינו אוצר ששם מתייחדים ומתאספים הפירות כנ"ל, 'אביו' היינו שעשה יהודים מרזא דאבא ולא מרזא דאימא, והבן זה:

יעקב עשה יהודים לשכינה על ידי הכנעה

או יאמר לפרש את מאמר הכתוב 'וישב יעקב בארץ מגורי אביו' על דרך הנ"ל, אך אין מדרש בלא חידוש, כי ידוע בודאי לכל מי שיש לו מוח בקרקרו שהתורה היא נצחיות כנזכר כמה פעמים בזה"ק תיפח רוחן מן אותם שאומרים שאין בתורה רק סיפורי מעשיות ופשט ונקראו אפיקורסים כי בודאי כשמה כן הוא ששמה 'תורה' על שם להורות הדרך אשר נלך בה ואת המעשה אשר נעשה, כן מפורש בקרא (שמות י"ח, כ') 'והזהרתה אתהם את החוקים ואת התורות והודעת להם את הדרך ילכו בה ואת המעשה אשר יעשו'.

והיינו על דרך משל ששמעתי מאא"ז נ"ע זללה"ה לגזלנים שישבו ביער אחד ושלוה משם איש אחד תמיד לפתות אחד שילך לשם כדי שיהרגו אותו ויקחו ממנו, ומי שהוא חכם, עיניו בראשו ואינו רוצה לילך לשם. וזהו גם כן 'הדרך אשר נלך בה' היינו הדרך הישר ולא אחר פיתוי היצר הרע שמפתה להאביר את האדם כמשל הנזכר, 'ואת המעשה אשר יעשו' היינו אף המעשיות שיש בתורה, 'אשר יעשו' גם לעולם, כי הדברים הם חיים וקיימים לעולם, ובודאי המעשה זה של ענין ישיבת יעקב וכל מאורעותיו הם מרמזים על סודות עמוקים ונפלאים.

וכבר פירשתי 'מגורי' לשון יחוד, מלשון 'מגורה' דהיינו אוצר ששם מתייחדים ומתאספים הפירות, והיינו שעשה יהודים לשכינה כבוכל. וזהו 'בארץ כנען' שהשכינה

כביכול נקראת 'ארץ' ונקראת 'כנען' שהוא גם כן מורה על השפלות והכנעה, כי השכינה כביכול היא מכנעת עצמה לכל המדריוגות התחתונים ושפלים, ואף למי שעושה עבירה חס ושלום ומתענג מן העבירה אם לא היה בו היות השכינה, לא היה עושה העבירה ולא היה מתענג מן העבירה והוא על דרך 'ומלכותו בכל משלה' (תהלים ק"ג, י"ט) שיש התפשטות מלכותו יתברך בכל מקום, לית אתר פנוי מיניה, וה'עונג' הוא היות אלויות היותר מלמעלה להחיות דבר זה כמוכא רבות בכתבי המגיד. והשכינה מכנעת ומשפלת עצמה להחיות אפילו המדריוגות התחתונים בסוד גלות השכינה.

או יש לפרש שהשכינה נקראת 'כנען' על שם שהיא מכנעת כל הקליפות ומשברת כל המקטריגים.

או יש לומר 'מגורי' לשון 'ראה כנל', והוא שאמר 'זישוב יעקב בארץ מגורי אביו' היינו שקשר עצמו למדת אביו שהוא היראה ופחד יצחק:

ושמעתי פעמים רבות ממוח"ז האדמו"ר מלעלוב ז"ע, על הפסוק 'זישוב יעקב בארץ מגורי אביו בארץ כנען' כי 'מגורי' הוא לשון פחד, כנודע שיצחק היתה עבודתו ביראה ופחד, כדכתיב (בראשית לא, ג) 'זישוב יעקב בפחד אביו יצחק', וזהו כוונת הכתוב שיעקב ישב במקום ששם היתה עבודת הפחד והיראה של יצחק אביו, והגיע לכך על ידי 'ארץ כנען' שרומז על הכנעה. והוא ממש כדברי הדגל שלפנינו.

.

שלימות דרכיו של יעקב הנרמזים בפסוק

'אלה תולדות יעקב יוסף' (לו, ב). היינו לשון הוספה, שבכל עת ובכל רגע נתוסף לו אור חדש בנשמתו ומחשבתו שנקרא הולדה שהוא מוליד בשכלו. 'בן שבע עשרה שנה' היינו בתחילה נקרא שבע ימי הבנין היינו שבע המדות שצריך לתקן כל מדה ומדה מהמדות האלו, וכשמתקנם עם תלת מודיין נקראים עשרה, וזהו 'שבע עשרה' היינו המידות שמתעלים בשלימות התיקון, בבחינת עיבור יניקה עד לדרגת מוחין. 'יהי רועה את אחיו בצאן' רועה הוא לשון יחוד והתחברות מלשון אחיה וריעות, והיינו שהיה מיוחד את אחיו היינו אותם שהיו דבוקים בו וחוסים בצילו היה מיוחד ומקשר עצמו בהם. 'בצאן' היינו דוגמת הצאן שהרועה מיוחד אותם שלא יתפזרו אנה ואנה שלא יהיה להם שום מבשול וילכו במרעה טוב ויפה. 'והוא נער את בני בלחה וגו', 'נער' כמו 'זינער ה' (שמות י"ד, כ"ז) היינו שראה לנער ולשבר ולהסיר אותם הכוחות הבלתי טובים, 'נשי

אביו' נשוי לשון שכחה כמו 'נשני אלהים' (בראשית מ"א, נ"א) והיינו כוחות הקליפה
שהיו רוצים להשכיח ממנו אביו שבשמים היה רואה ומשתדל לבטלם ולהסירם, והבן:

דברות קודש לימי החנוכה

יציקת השמן

הנה כשיוצק השמן לנרות יכוון ש'נר חנוכה' עולה של"ט, ועם הכולל יעלה ש"ם. והנה המלכות נקראת ש"ם (עיי' פע"ח כוונות יום כיפור וכן בכוונות ק"ש), ויכוון להעלות המלכות כי הו'ד רגליה יורדות מות למלכות.

ואע"פ שעיקר העליה בחנוכה היא ההו'ד, הרי מלכות עמה. וכן עניינינו להאיר למלכות מתחת לי' טפחים כנודע.

וכן כשיוצק השמן להנרות יכוון ש'שמן חנוכה' עולה תע"ט, והם ג' מילויי אהי"ה, עם כוללות ג' השמות. כי בחנוכה הייחוד הוא נ'ר, כידוע ג' השמות אהי"ה א-להי"ם א-דני' בשילוב הוי"ה. ויכוון להמשיך מג' המילויים כנ"ל.

(כ"ק מן אדמו"ר שליט"א)

וכל מצות שמונת ימי חנוכה - הנרות הללו קודש הם

בנוסחאות רבות השמיטו תיבות 'וכל מצות שמונת' אך כך מיוסד הנוסח מעיקרו, וכן הנוסח בקאמארנא. ורבים כבר עמדו על זה, ורבינו הגה"ק רי"א מקאמארנא ביאר זאת ב'היכל הברכה' (דברים ו, ז).

ונראה לומר על פי פשוטו, דהנה במצות ההדלקה מצינו הלכות רבים אודות עצם ההדלקה, שיעורו זמנו ומקומו, אך לענין עצם הנרות אין אזהרות נוספות מלבד אזהרה אחת. שהנרות מוקצים למצוותם ואין אדם רשאי ליהנות מהם כלל, ותו לא.

ועל כן לאחר שמדליקין את הנרות, מזכירין 'וכל מצות שמונת ימי חנוכה - הנרות הללו קודש הם', כלומר, כל מצוות חנוכה אינם אלא שאין ליהנות מן הנרות ואין עוד זהירות יותר.

(כ"ק מן אדמו"ר שליט"א)

מול פני המנורה

'אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות' (במדבר ח ב), נתקשו המפרשים מהו "פני המנורה", ורש"י פירש דקאי על קנה אמצעי, והריב"א שם ועוד מפרשים מקשים על רש"י דלפי זה הוי ליה למימר יאירו ששת הנרות. עיי"ש שתירצו בכמה אופנים.

ונראה לפרש בזה פירוש מחודש, דהנה המנורה היתה עומדת סמוך לכותל המקדש, בין במשכן ובין בבית המקדש, [ואכמ"ל בענין המחלוקת הידועה האם עמדה צפון דרום, או מזרח מערב], ויתכן ששבעת ראשי הפתילות אכן מופנים היו כלפי חלל ההיכל, להאיר שמה, פשוטו כמשמעו. כי אין מן הצורך להאיר על קירות המקדש. וזה אכן המשמעות של "פני" המנורה, ויתכן מאד שגם הגביעים הכפתורים והפרחים היו מופנים כולם לצד אחד בלבד, ושימשו כקישוטים רק לצד הגלוי והנראה של המנורה, היינו הצד שהאיר בחלל בית המקדש וכמו שנתבאר לעיל.

וכבר דרשו חז"ל (שבת כב:) וכי לאורה הוא צריך, והלא כל ארבעים שנה שהלכו בני ישראל במדבר לא הלכו אלא לאורו. אלא עדות היא לבאי עולם שהשכינה שורה בישראל. והיינו שכיון שהשכינה שורה במשכן מן הראוי להאיר את ההיכל כדרך היכל מלכים. וכן על פי פשוטו של מקרא היה צריך להדליק המנורה משום שבמשכן ובבית המקדש לא היו חלונות להאיר והיה שם חושך ואפלולית, והיו צריכים לאורה הגשמי של המנורה. ושמא לכן עשה שלמה המלך בבית המקדש עוד עשר מנורות כדי להאיר את ההיכל הגדול (עי' משך חכמה ריש פר' תצוה), ולכן הפנו את ראשי הפתילות לשם. ובזה עולה כמין חומר הפסוק "יאירו שבעת הנרות", שבעת הנרות דייקא.

ובדרך אגב נזכיר את חידושו של האדמו"ר רמ"מ מלויבאוויטש זצ"ל, שציין לכי"ק של הרמב"ם בפירוש המשניות שבו צייר הרמב"ם את צורת המנורה כשגביעיה הפוכים,

היינו ששולי הגביעים למעלה ושפתותיהם למטה, ולא כמקובל בציורים. והאריך רבות בביאור הדבר, ותוכן דבריו הוא ע"ד הכתוב "ויעש לבית חלוני שקופים אטומים" (מלכים א' ו ד) היינו שבית המקדש הוא מקום שופך ומשפיע, וגם כאן המנורה הינה של שמן, ושמן ענינו חכמה כידוע, והואיל ומטרתנו להשפיע שפע של חכמה לעולם, לכן נקבעו בה הפוכים, להשפיע לתחתונים עכת"ד.

ולי נראה לבאר על דרך האמור לעיל שאנחנו זקוקים לאורה של המנורה בהיכל. ולכן עושים כל מה שאפשר להרבות אורה, ובתורה לא כתוב היאך לקבוע הגביעים. וקבעום הפוכים להרבות אורה. כי אם יקבעום כדרכם הרי אור הפתילה יעלם ויבלע בתוך הגביע, ולא יהא ניכר כלל, משא"כ אם יקבעום שלא כדרכם, יישמשו כעין ראי שבו ישתקף אור הפתילה, והדפנות החיצוניות של גביעי הזהב הטהור יחזירו את אור הפתילה לגביעים אחרים - על דרך 'ומקבלין דין מן דין' - ומגביע לגביע עד שכל המנורה תתנוצץ באש יקרות, וכולה כמדורת אש, ובוודאי תהא מאירה ביתר שאת, וחללו של המשכן או של בית המקדש יהא מואר לתפארת.

אלא שפירוש זה עומד בסתירה למש"כ לעיל, שהגביעים היו קבועים לצד פני המנורה, אך שבעים פנים לתורה (זה"ג כ ע"א).

עוד מצינו בכת"י של הרמב"ם שצייר את המנורה כאשר הששה הקנים הם באלכסון, ויש כבר אריכות דברים בענין זה.

ונראה לומר בזה, בהקדם מה שאמרו חז"ל (מנחות כח:) שהמנורה של מלכי בית חשמונאי היו שפודים של ברזל וחיפום בבעץ [שפירושו בדיל]. העשירו, עשאום של כסף, חזרו והעשירו עשאום של זהב.

וי"ל שהחשמונאים ראו שמנורת המקדש איננה, וכנראה ניטלה משם על ידי הגויים, על כן עשו כל מה שביכלתם, ונטלו רמחים -שפודים- שנמצאים בידי כל איש חיל וקבעו בראשם נרות חרס והדליקו בהן את האור. על כן היתה המנורה בצורת אלכסון.

ייתכן לפרש את הצורך בחיפוי בבעץ-בדיל-, כי בעצם הדבר פלא כיצד ניתן להדליק נרות בראשי רמחים. ואפשר כי דרכם של אנשי צבא לשאת עמם בין שאר כל זיין רמחים עשויים קורת עץ ובראשם תקוע חוד ברזל.

ובמשנה כלים מפורש הבדל בין רמחים זכרים לבין נקבות עי"ש לגבי קבלת טומאה. עי"ש. ורמחים נקבות פי' שקורת העץ של הרומח יש בה בית קיבול. ואולי בית הקיבול הזה שימש לשמן. אולם היה מעץ והיה אפשרות שיתחמם ויישרף. ולכן חיפום בבעץ-בדיל- שלא ייספג השמן ברומח העץ וגם לא יישרף.

וכאשר הקב"ה רואה שהאדם עושה כל מה שביכלתו, ואף שאינו יוכל להיות מושלם בכל זאת עושה פעולה קטנה, אזי מתקיים בו מאמר הכתוב (תהלים נז, ג) 'לא אל גמר עלי' וחזרו והעשירו עד שנעשה מנורת זהב.

ואיתא בפסיקתא (רבתי, פיסקא ב): "בשעה שנצחו בניו של חשמונאי הכהן הגדול למלכות יון שנאמר ועוררת בניך ציון על בניך יון (זכריה ט' י"ג) נכנסו לבית המקדש מצאו שם שמונה שפודין של ברזל וקבעו אותם והדליקו בתוכם נרות".

והיינו שהיה מנורה של שמונה נרות, מעל לדרך הטבע, וכבר כתב זקה"ק בעל היכל הברכה שהשמונאים הדליקו נרות 'בחצרות קדשיך', היינו בחצר ביהמ"ק, מלבד המנורה בהיכל.

(כ"ק מן אדמו"ר שליט"א)

ענין חלוקת מעות חנוכה כנגד נר חנוכה

מנהג ישראל לחלק מעות חנוכה לילדי ישראל.

ונראה לומר טעם נאה על כך, דהנה אמרו חז"ל (שבת כב.) אסור להרצות מעות כנגד נר חנוכה, שלא יהו מצות בזויות עליו.

ונוהגין להדליק נר נוסף הנקרא שמש, ולפי רש"י (שבת כא:) הטעם משום הכירא, להראות שהנרות שהדליק הוא לשם מצוה. ובחידושי הרשב"א כתב דהטעם שצריך נר נוסף הוא כדי שיוכל להשתמש בו לצרכו.

אך לדין שיש ריבוי אור גם בלילה ע"י החשמל דדמי למדורה לכאו' א"צ נר נוסף, ובפרט כשמדליק במקום שאין רגילין להדליק שם א"צ נר אחר להשתמש לאורה כמו שכתב המג"א (סי' תרע"ג סק"ד) אך מוסיף, דמ"מ צריך להניח שמש אצלן שמא ישתמש שם.

ובזה אתי שפיר אמאי נוהגין להרצות מעות כנגד נר חנוכה, להורות שהשמש אינו מיותר והוא נצרך מדינא כדי להשתמש כנגדו.

(כ"ק מן אדמו"ר שליט"א)

יו"ל ע"י מכון "אוצרות קאמארנא" שע"י מרכז מוסדות קאמארנא בארה"ק | רח' מרים הנביאה 14 רמת בית שמש |
טל. 072-25-800-800 פקס. 072-25-801-801 | להערות ולקבלת הגליון com-email@komarne-otzrot